

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

M. Fabii Quintiliani Institutionum Oratoriarum Libri Duodecim

Summa diligentia ad fidem vetustissimorum codicum recogniti ac restituti

M. Fab. Quintiliani Declamationes Undeviginti. M. Fabii Avi Et Calpurnii
Flacci Declamationes. Auctoris Incerti Dialogus De causis corruptae
Eloquentiae - Cvm Variorum Notis

Quintilianus, Marcus Fabius

Lugd. Batav. ; Roterodami, 1665

CCCXLVII. Absente marito rumor & nuptiae.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12889

gravius contendat: alioqui si hæc causa præscribendi non est, supererit ut dissidentia videatur in causa.

DECLAMATIO.

CUM PATRE ACTIONE QUASIT, NISI CEMENTIÆ. Alio crimine me reum manifestum est. Nemo dubitabit, quin id hac lege non liceat, si ego pater sum. Atqui ne de eo quidem dubitari poterit, quin pater sim. An hoc negas, me esse, qui genuerim, qui educaverim? & (ut aliquod argumentum ex eo ipso, quod contra me ponitur, ducam) me esse, qui dederim in adoptionem? Si hæc parum firma sunt, leges testamentum, quo tutorem accepisti, patrem tibi tutorem dedit. At enim dando in adoptionem, jus omne translatum est.

CCCXLVII.

Absente marito rumor & nuptiæ.

ADULTERUM CUM ADULTERA LICEAT OCCIDERE. Uxor peregrinantis mariti mortem rumore cognovit. Hæres inventa, nupsit adolescenti cuidam, & domum in dotem dedit. Supervenit maritus nocte: utrunque occidit. Reus est cædis.

DECLAMATIO.

ADulteros fuisse in matrimonio constat, nemo negat. **M**atrimonium duobus generibus solvitur, aut repudio,

I Matrimonium duobus generibus solvitur.] Paulus addit, captivitate, vel alia contingente servitute. Sed servitutem morti comparamus: & præterea quod ad captivitatem attinet, exquisita potius & subtili ratione distrahebatur hoc modo matrimonium, ut Justinianus ait nova Constitut. xxxi. eratque magis occasio quædam bona gratia divertendi post quinquennium, aut certo de mariti morte accepto nuntio, quam ut perpetuus esset ille solvendi matrimonii modus. Licet enim uxor captivi, mutata mariti conditione, non sit quasi in

matrimonio, ut Tryphoninus scripsit libro 4. Disputat. tit. de captivis. tamen ita nuptiarum loco est, ut alii temere nubere non possit. l. uxores ff. de divortiis. Sed sive hic maritus captivitate, aut servitute, sive militia expeditione, aut longinqua alia profectio- ne abfuerit, aut quatenus abfuerit, quadriennium, quinquennium, aut septennium: & vel jure Civili vel Pontificio utamur, hæc nunc nihil ad hanc declamationem. Illa ex suis locis peti poterunt ex d. l. uxores, ex l. uxor. C. eod. tit. ex nova constit. de nuptiis. 22. & 117. ex cap.

pudio, aut morte alterius. Neque repudiavi, & certe vi-
 vo. Sed rumor de morte venit: hæc statim nupsit alio
 marito: Quid est hoc aliud, quam improbius adulterium?
 Meæ igitur nuptiæ manserunt, illæ non fuere legitimæ.
 Legitimum porro matrimonium, nisi soluto priore, esse
 non potest. An opinione contenti sumus? Isto genere etiam
 si cædis absolvar, omnibus tamen periclitor bonis: quippe
 testamentum meum lectum est, & uxor omnium bonorum
 hæres inventa est. Et ego scilicet testamento meo exhæ-
 redatus? Quod si jus domini post hanc opinionem retinui,
 retinui etiam mariti, mihi ad defensionem hoc satis est,
 licuit: Possitis occisorum fortasse misereri, quod decepti
 sunt, quod illos spes sua fefellit. Adulteri tamen fuerunt,
 etiam si ignoraverunt. An ego si ignorassem, quod liceret,
 non occidissem? utrum domum meam non fui intraturus?
¹ an me in alium cubiculum, juxta adulteros meos collo-
 caturus: an cum venissem in cubiculum, & jacentem cum
 adultero uxorem meam deprehendissem, excitaturus tan-
 tum? quid deinde recepturus ne, an cessurus? Si talem
 habiturus eram ² animum, dii, gratias ago quod nocte
 veni. Vos profecto, dii conjugales, hanc illi mentem de-
 didistis, ut domum in dotem daret, ut eadem familia ex-
 cubaret: ut is janitor esset, qui me admitteret: ut reversus
 denique

ex cap. in præsentia de sponsal. & ma-
 trimon. At hic quæritur (de quo apud
 juris nostri interpretes magna conten-
 tio est) cum accepta morte viri, liceat
 uxori alteri nubere, an ad hoc sola fama,
 vox communis & rumor sufficiat, ut
 hinc certa & sat probata mors mariti di-
 ci possit. Quæ varie à variis tractantur
 in l. 2. §. si dubitetur. ff. quemad. test.
 aper. Sed me declamatio hæc persuasit,
 ut eorum sententiam sequerer, qui illud
 amplius in rumore & fama considerant,
 an statim profecto marito, rumor
 ille ortus sit: an statim uxor alteri nu-
 pserit, nullumque reliquerit rumori-
 bus tempus, quo senescerent (ut inquit

Tacitus) an nihil præterea prætermise-
 rit, quo aliunde certiorari posset. Ait
 enim hic Quintilianus. *Sed rumor de
 morte venit. hæc statim nupsit alio marito.
 & postea, audita morte mariti, non inqui-
 sivit ubi perissem.* Quæ iterum tam cito
 nubit, non sine probri suspitione nu-
 bit. Quæ ratione Julius Cæsar quasdam
 nuptias diremit, etiam cum præcessisset
 divortium. *Idem.*

¹ *An me in alium cubiculum.] Scribe,
 in idem cubiculum. Gronovius.*

² *Animum, dii gratias ago.] Hic ma-
 lim: Si talem habiturus eram animum, dii
 gratias ago, quod nocte veni. Idem.*

denique nihil novi invenirem, præter adulteros. ¹ Ergo uxor sic à me amata, testamento relicta hæres, audita morte mariti, non inquisivit, ubi periissem, non aliquos certiores nuntios, non ² reversuros à supremis officiis servulos expectavit: sed festinato quoque nupsit, ³ & in novæ libidinis amorem, mea iudicia protinus transtulit, in eadem domo, in eodem cubiculo, in eodem lecto? adeo mariti prioris ⁴ etiam memoria abierat. Desii ista mirari, cum adulterum vidi juvenem, propter quem tamdiu vidua esse non posset, quamdiu peregrinari poteram ego, qui uxorem sic amavi. Temere profecto, temere in longius ituri iter conjuges nostras domi relinquimus: subito absentium obliviscuntur, & pene cum ipsis toris uxorum pectora refrigerant. Mirer nunc ego, unde rumor? quæ tam maligno mendacio causa? cui fingere istud expedierit? Ille profecto in causa fuit juvenis, qui ad domum meam inductus est: quæsitus est locus. Jam vero bonorum meorum dira populatio, sicut notissimo Græciæ duci Ulyssi, qui felicior tamen, solum in adulteris ultus est gulæ voluptatem. Scio, iudices, quam difficile sit alienorum malorum imaginem capere: ⁵ sit tamen, quantum cogitatione permittitur: unusquisque se illo loco ponat: ac primum illa, quæ intra animum meum volvo, mente concipiat: cum reverterer ex peregrinatione longa, quam mihi attulerit cogitationem primus aspectus.

CCCXLVIII.

¹ Ergo uxor.] Pertinet & ad hoc l. uxor. C. de Repud. Pith.

² Reversuros à supremis officiis servulos expectavit.] Porcius de Terentio. Eorum ille opera ne domum quidem habuit conducticiam; Saltem ut esset, quo referret obitum domini servulus. Quod male mutavit Scaliger: qui referret obitum domini, servulus. Gronovius.

³ Et in novæ libidinis amorem.] Puto meliorem. Mea iudicia, id est, quod ego

ei testamento reliqueram. Ne facias cum Ærodiæ, mea iudicia eludens. Idem.

⁴ Etiam memoria abierat.] Credo è libro esse Pithæi. Alioqui non incommode Thaddæus & Ærodius, memoriam abjecerat. Idem.

⁵ Sit tamen quantum.] Ærodius, sic. Malim: Se tamen, quantum cogitatione permittitur, unusquisque, se, illo loco ponat. Deinde, volui. Idem.